

Pölcz Ádám: Mérföldkövek a magyar nyelvstratégiában (1996—2026)

- 2026. 03. 03.

Egyedülálló és különleges magyar nyelv

Magyar nyelvünk egyedülálló és különleges... A magyar nyelv a nemzeti szuverenitás alapja – ezek a gondolatok már Karácsony Sándor munkásságában is fölfedezhetők. A nyelvi szuverenitástól ír Balázs Géza (2013), máshol a magyar nyelv felségjoga címmel fejt ki gondolatait (Balázs 2022). Az anyanyelv általános jellemzője, hogy a legszűkebb környezet, közösség (haza, otthon, nép) egyedi kifejezője, ebből következik, hogy a magyar nyelv a teljes magyarságot összekötő kulturális és érzelmi örökség kifejeződése. Ezért nemcsak az „őrzése” (a nyelvőr szóban ez rejlik) fontos, hanem a folyamatos gondozása, a gyorsan változó, a nyelvre ható tényezők között fejlesztése is.

Ezért a magyar nyelvvel kapcsolatos cselekvés, „építkezés”, jövőbelátás is sajátos, és értelemszerűen alighanem egyetlen ország, Magyarország feladata.

A magyar nyelvnek már legalább háromszor ki kellett volna halnia. Először a honfoglalás előtti időszakban, amikor a vándorló népeknél nem volt ritkaság a nyelvcseré. Másodszor a török hódoltság korában, amikor meg is szűnt a szuverén magyar államiság, de a magyar identitást éppen a visszaszoruló magyar nyelv tartotta fenn. Harmadszor az erőszakos németesítési törekvések miatt. Sajnos a trianoni határokon túl a magyar nyelv valóban sok helyen végveszélybe került.

A magyar nyelvre irányuló különös figyelem különösen a 18. században erősödött föl és a 19. századi reformkorban bontakozott ki. Létrejöttek a nyelvvel kapcsolatos cselekvés (nyelvtudomány, helyesírás, irodalmi nyelv, köznyelv, szótárkészítés, oktatás, ismeretterjesztés) alapvető intézményei. Az utóbbi, a nyelvi ismeretterjesztés tömegkommunikációs fórumai különösen a 20. században alakultak ki. Ilyen intézmény volt a Kodály Zoltán ösztönzésére indult szépkiejtési verseny, valamint a Magyar Rádió Édes anyanyelvünk rádiósorozata (csaknem 40 éven át Lőrincze Lajos műsora), ezt követték olyan ugyancsak tekintélyes rádióműsorok, mint a Magyarán szólva (Grétsy Lászlóval), Tetten ért szavak (Balázs Gézával). A televízióműsorok közül kiemelem Grétsy László és Balázs Géza Anyanyelvi szószószó című műsorát (Magyar Televízió, 2000—2005), valamint az 1998—2005 között a Duna Televízió hét éven át napi öt percben a világszerte sugározott, a szórványban is élő magyarságot elérő Hej, hej, helyesírás és Hej, hej, helyes beszéd című napi ötperces műsorát.

Az Anyanyelvi szószóló műsor 2002. október 30-i adása: balról Grétsy László, jobbról Balázs Géza fogja közre a műsor vendégeit.

Balázs Géza: Hej, hej, helyesírás (Duna Televízió)

Ezután a Duna televízióon hosszú évekig a Nyelvőrző című műsor volt a nyelvművelés fóruma, majd 2016-ban, az M5 kulturális csatorna megalakulásakor – szintén Édes anyanyelvünk címmel – nyelvi ismeretterjesztő műsor indult Kubik Anna színművész és Pölcz Ádám nyelvész közreműködésével. A műsor az M5 Lexikon részeként egyrészt a közszolgálati tévécsatornák anyanyelvi kultúra ápolásáért vállalt szerepét vitte tovább, másrészt a kor követelményeinek megfelelő, szórakoztató formában képviselte a nyelvi ismeretterjesztést. A műsor 2018-ig ment, de a mai napig fel-felbukkannak részei a közmédia csatornáin.

2024-ben a tulajdonnevek eredetét és vallási hagyományait bemutató műsort indított a Duna televízió Névjegyek címmel, amelynek szakértője és műsorvezetője Pölcz Ádám lett.

A magyar nyelvstratégia születése (1996-)

A nyelvi tervezésbe (cselekvésbe) foglalt megújított magyar nyelv művelés (Balázs Géza kifejezésével: nyelvstratégia) munkálatait a Magyar Tudományos Akadémia Magyar Nyelvi Bizottságának ösztönzésére indultak el; első kiáltványa 30 éve, 1996-ban született meg:

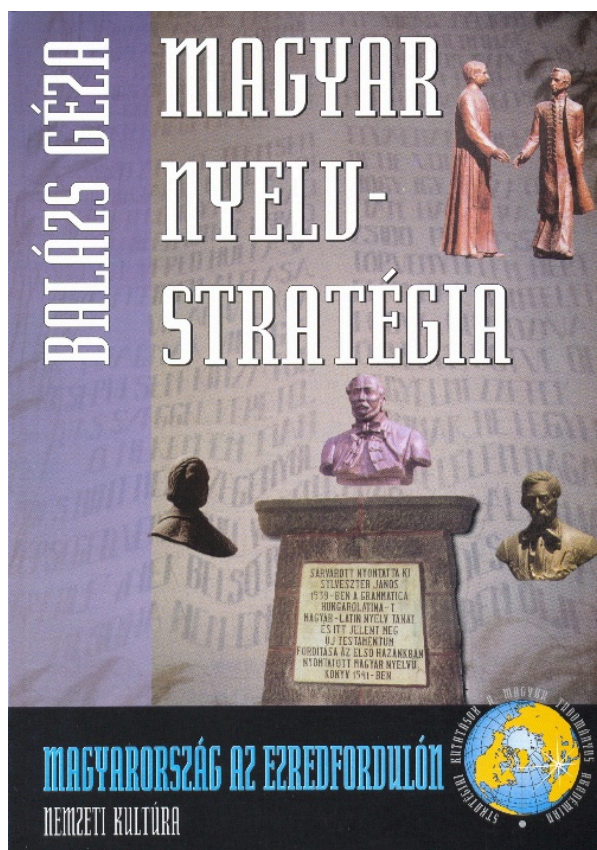
- Balázs Géza: Egy lehetséges magyar nyelvstratégia körvonalai. Magyar Nyelvőr, 1996. 250–63.

Ezt követően következetesen időről időre tudományos folyóiratokban, részben az MTA kiadásában megjelenő tanulmányokban, résztanulmányokban és egy monográfiában fejtette ki erről véleményét Balázs Géza:

- A magyar nyelv művelés állapota. Tudománypolitikai áttekintés, javaslatok. (Tanulmány az MTA Magyar Nyelvi Bizottság felkérésére.) Magyar Nyelvőr, 1999. 9–27.
- Nyelvstratégia. 57–72. In: Glatz Ferenc szerk.: A magyar nyelv az informatika korában. Magyarország az ezredfordulón. MTA, Budapest, 1999.
- Magyar nyelvstratégia. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 2001. 240 p.
- A 21. század magyar kommunikációja (Nyelvstratégiai feladatok – bevezető). 9–14. In: Balázs Géza szerk.: A magyar nyelvi kultúra jelene és jövője I. MTA Társadalomkutató Központ, Budapest, 2004.
- Magyar nyelvpolitika, nyelvstratégia és nyelv művelés. 167–191. In: Balázs Géza és Dede Éva szerk.: Európai nyelv művelés. Az európai nyelvi kultúra múltja, jelene és jövője. Inter Kht.–PRAE.HU, Budapest, 2008.
- A magyar nyelvstratégia vázlata (2009). 262–277. In: Balázs Géza szerk.: Jelentés a magyar nyelvről, 2006–2010. Inter-Magyar Szemiotikai Társaság, Budapest, 2010.

- Bajos érintés. Miért van szükség magyar nyelvstratégiára? Magyar Nemzet, 2010. október 9. 34. oldal
- A magyar nyelvstratégia keretei. 43-52. In: Láng István főszerk.: Akadémia, a nemzet tanácsadója. Glatz Ferenc 70. születésnapjára. MTA, Budapest, 2011.
- A magyar nyelvstratégia előző húsz és következő húsz éve. 32–48. In: Pomozi Péter szerk.: Anyanyelv és nemzeti jövő. A közép-európai nyelvstratégiai fórum előadásai. Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága, Budapest, 2017.
- A fenntartható magyar nyelv. Nyelvépítéset – nyelvösszeomlás – nyelvstratégia. Inter-IKU, Budapest, 2018. 148 old. (IKU-monográfiák, 2.)
- Kiáltvány a magyar nyelvstratégiáért. Kommentár 2023/3. 3–12.

<http://kommentar.info.hu/cikk/2023/3/kialtvany-a-magyar-nyelvstrategiaert>

A magyar nyelvstratégia sikerei

2000. Balázs Géza szervezésében megalakul a Magyar Nyelvstratégiai Kutatócsoport, alapítói: Balázs Géza, Bódi Zoltán, Dede Éva, Minya Károly, Zimányi Árpád. A következő évek-évtizedek során a kutatócsoportban nagyon sokan megfordultak.

2006. Megalakul a Magyar Nyelvi Szolgáltató Iroda, és január 1-jével elindul az azóta folyamatosan működő ingyenes nyelvi gyorsszolgálat. Az iroda első vezetője Nagy Levente, Junior Prima díjas nyelvész, második vezetője Pölcz Ádám (jelenleg az ELTE TÓK tanszékvezető docense).

The screenshot shows the homepage of e-nyelvmagazin.hu. The header includes the logo and navigation links: Főoldal, Hírek, Események, Képtár, e-nyelvmagazin.hu, szomagyarito.hu, Könyvesbolt, Szabadpólc, Szolgáltatások, Munkatársaink, Referenciák. The main content area is divided into several sections:

- Események:**
 - Kapcsoljuk a világot magyarságát! 2026. febr. 21. 18:00 (magyarországi idő szerint) - A magyar világ - Bárki bekapcsolódhat
 - Anyanyelvi piknik 2026. márc. 1. 11:00 - Bakonybél, Apátság - A vasárnapi mise után.
 - Könyvbemutató és anyanyelvi piknik Nyíregyházán 2026. márc. 31. 16:30 - Mórincz Zs. Megyei Könyvtár, Nyíregyháza, Szabadság tér 14. - Minya Károly és Kiss Gábor könyvbemutatója
- Nyelvi tanácsadás:**
 - E heti tanácsadónk: **Balázs Géza**
 - A legfrissebb megválaszolt kérdések:
 - XTRF portál
 - zumbaoktató, dartsinstruktor
 - évszám után pont
 - zsidó-keresztény
 - Twinkies
 - polbeat
 - dólt betű
 - áttetsző
 - Összes kérdés: 40.000. kérdés: angyalhaj-csokoládé
 - Eddig összesen 41843 kérdését választottuk meg!
 - Kérdése van? Tegye fel most, ITT!
 - Nyelvész szakértői vélemény - Olvassunk együtt a sorok között!
- Új kiadványaink:**
 - Európa elrablása
 - Balázs Géza: Anyanyelv a bölcsőtől a koporsóig
 - Balázs Géza: Anyanyelv a bölcsőtől a koporsóig (e-könyv)
 - A film szimbolikája
- Híreink:**
 - Nyelvünk és Kultúránk 2025 2026.02.15. nincs hozzászólás
 - 20 éves a Manyszi 2026.01.03. nincs hozzászólás
- Other sections:**
 - A LEGSZEBB MAGYAR TELEPÜLÉSNEVEK
 - Kossuth-szónokverseny (Előzmények, Aktuális)
 - Korrektorverseny (Előzmények, Aktuális)
 - Magyartanárdíj (Előzmények, Aktuális)

2008. Széphalomban létrejön A magyar nyelv múzeuma (amely később, a Magyar Nyelvstratégiai Kutatócsoport javaslatára) a Petőfi Irodalmi Múzeum tagintézménye, számos nyelvi program otthona lett. Első igazgatója: Fehér József, akit Nyiri Péter követett.

A Magyar Nyelv Múzeumának megnyitó ünnepsége
(Széphalom, 2008)

2010. A közösség Görög Márton fejlesztésével létrehozta a közösségi szómagyarító honlapot (szomagyarito.hu), amelyen az elmúlt 16 évben 17.005 idegen szóra 22.514 magyarítás (új magyar szójavaslat) született.

MAGYAR NYELVI SZOLGÁLTATÓ IRODA

e-NYELV.HU

SZÓMAGYARÍTÓ

főoldal
szabályok
írások
kiemelt címszók
fórum

e-nyelvmagazin.hu
e-nyelv.hu

A Szómagyarító segít megmutatni, hogy egy-egy idegen szónak mi a legnépszerűbb magyar megfelelője. Szavazzon, vagy adjon meg új meghatározást!

EDDIG 22508 MAGYARÍTÁS ÉRKEZETT 17003 IDEGEN SZÓRA.

Véletlen A Á B C Cs D Dz Dzs E É F G Gy H I Í J K L Ly M N Ny O Ó Ö P Q R S Sz T Ty U Ú Ü V W X Y Z z

Kategória

Minden elem

Feliratkozás...

szerpentin

A legnépszerűbb magyarítási javaslatok:

- **dobószalag** Tetszik? **Igen / Nem** (14 igen, 6 nem)
- **farsangszalag** Tetszik? **Igen / Nem** (12 igen, 10 nem)
- **díszkóc** Tetszik? **Igen / Nem** (11 igen, 12 nem)

Eddig összesen **20** javaslat és **2** hozzászólás érkezett erre a szóra. [Szóljon hozzá, vagy javasoljon jobb megoldást!](#)

Szómagyarító: 2010—2024.

Balázs Géza

Magyarországon nincs hivatalos nyelvújító bizottság, társaság. De 2010-től van ez a szómagyarító honlap, amely a közösségi szómagyarítás fóruma. Honlapunk statisztikája szerint havonta minimálisan 25 ezer látogatónk van. A többség csak egy oldalt néz meg, keresi egy idegen szó lehetséges magyar jelentését. Az aktív látogatók szavakat alkotnak (magyarítanak), véleményeznek, hozzászólnak. A látogatók 89%-a Magyarországról, 3% Romániából, 1-1% Németországból, Ausztriából és Szlovákiából érkezik. Ma már az okostelefonos látogatók többen vannak, mint asztali eszközökről kapcsolódók. A legtöbb látogató (92%) webes keresőből érkezik hozzánk, és jóval kevesebben úgy, hogy direkt beírják az oldal címét vagy linkre kattintanak. A keresőprogramok viszonylag hamar felkínálják honlapunkat.

Néhány statisztikai adat:

2012. december 31.	2592 idegen szóra	5713 szómagyarítás
2014. július 23.	3703 idegen szóra	9404 magyarítás
2016. június 13.	4483 idegen szóra	10.914 szómagyarítás
2018. december 31.	5147 idegen szóra	12.748 szómagyarítás
2020. július 13.	10.455 idegen szóra	14.294 szómagyarítás
2022. december 20.	14.042 idegen szóra	17.677 szómagyarítás
2024. december 31.	15.819 idegen szóra	21.183 szómagyarítás

Legújabb magyarítások

- **nagyítókerend**
- **emázózás**
- **forgótár**
- **független ló**
- **önmagizmus: az au...**

[több...](#)

Magyarítatlan szavak

- **toxikus portfolió**
- **tromfól**

2025. Elindult a Magyar Nyelvi Szolgáltató Iroda YouTube-csatornája.

Versenyek: szónokverseny, korrektorverseny

A nyelvstratégia terjesztése kétségtelenül az oktatásban, és felnőttekben a legfontosabb. Ezért a már meglévő

általános és középiskolai anyanyelvi versenyek mellett újszerű, a modern élet és technika követelményeit figyelembe vevő versenyeket szervezett a kutatócsoport és az iroda. Ilyen a Kárpát-medencei Kossuth-szónokverseny egyetemistáknak és fiatal felnőtteknek (2022 óta már középiskolásoknak is), valamint a korrektorverseny (újságíróknak és munkatársaknak). A tervekben szerepel az összes korosztályra kiterjedő szépbeszéd- és szépírás-versenyek alapítása.

Anyanyelvi piknik

Ugyancsak a nyelvstratégia terjesztését szolgálja az országjárás. A 2023-ban a Nemzeti Színházból indult Anyanyelvi piknik sorozat a fővárostól a legkisebb településig járja a magyarlakta településeket.

Anyanyelvi piknik Kiscsőszön (2023)

Csaknem ötven anyanyelvi piknik több mint negyven helyszínen

2023. április 16. Nemzeti Színház: az anyanyelvi piknik bejelentése az 57. magyar nyelv hetén

2023 Nemzeti Színház (Budapest), Sátoraljaújhely (Kazinczy Múzeum), Kapolcs (Művészetek völgye), Berettyóújfalú (szabadegyetem), Aranyosapáti (Aranyosziget ifjúsági tábor), Ragály (Balassa-kastély), Zamárdi (Hethland

- hotel), Nagyvárad (Nagyvárad-réti református templom gyülekezeti ház, RO), Kiscsősz (Kultúrpalota)
- 2024 Budapest, Devecser (Könyvtár), Kaposvár (Takáts Gyula-émlékház), Szenna (skanzen), Szőlősgyörök (művelődési ház), Nagyvárad (általános iskola, RO), Paptamási (általános iskola, RO), Nagyrákos (polgármesteri hivatal), Lendva (középiskola, SLO), Göntérháza (általános iskola, SLO), Biharnagybajom (általános iskola), Széphalom (Magyar Nyelv Múzeuma), Anarcs (Czóbel Minka-kúria), Lónya (közösségi ház), Tihany (pütkösdi liget), Berente (általános iskola), Zalasabar (közösségi ház), Berettyóújfalu (Nadányi Zoltán művelődési ház), Debrecen (javítóintézet), Érd (Gárdonyi Géza általános és középiskola)
- 2025 Kunszentmárton (Szabó Gyula művelődési központ), Gelence (általános iskola, RO), Réty (általános iskola, RO), Sepsiszentgyörgy (Várad József ált. iskola, RO), Csíkszereda (Segítő Mária gimnázium, RO), Győr-Ménfőcsanak (általános iskola), Berettyóújfalu (szabadegyetem), Szódemeter (Kölcsey központ, RO), Szántód (strand, villámcsődület), Aranyosapáti (Aranyosziget ifjúsági központ), Kisvárd (könyvtár), Vámosatya (közösségi ház), Várhosszúrét (általános iskola, SK), Óbuda (Kis Gyógyszertár, kocsmá), Eger (Eszterházy Károly Katolikus Egyetem), Ada (könyvtár, SRB), Miskolc (MCC)
- 2026 Bakonybél (bencés kolostor), Nyíregyháza (Móricz Zsigmond Megyei Könyvtár); tervezett: Kovászna, Zabola, Zágony, Barátos, Angyalos, Csíkszentdomokos, Csíkszépvíz, Csíksomolyó (RO); Ménfőcsanak, Gyömöre, Kistar, Benk, Törökkoppány...

Anyanyelvi piknik Várhosszúréten (Szlovákia, 2023)

(Anyanyelvi piknik, 2024)

Irodalom

Balázs Géza: Egy lehetséges magyar nyelvstratégia körvonalai. Magyar Nyelvőr, 1996. 250–63.

Balázs Géza 2013. Nyelvi szuverenitás. A nemzeti nyelvek és kultúrák változó helyzete az önrendelkezés és az identitás

összefüggésében. Magyar Tudomány, 174/4. 453–458.

Balázs Géza 2022. A magyar nyelv felségjoga. Kommentár, 2. 83–91.

Nincs hozzászólás!

Your Email address will not be published.

- Save my name, email, and website in this browser for the next time I comment.

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed.](#)

© 2026 e-nyelvmagazin.hu. All rights reserved.